

Nr 190.

Av herr **Jönsson** i Fridhill m. fl., om *höjda tullsatser för fläsk, ister och smör.*

Den dépression, som för närvarande trycker hela vårt näringsliv, har ej minst drabbat jordbruket. Starkt stegrade arbetskostnader hava tillsammans med höjda räntor och höga priser på de förnödenheter lantmannen använder, samverkat att höja produktionskostnaderna för lantmannanäringens alster. Samtidigt härmed översvämmas landet av från andra länder införda lantmannaprodukter, såsom spannmål och mjöl, smör, fläsk, ost m. m., som icke minst på grund av vår i förhållande till övriga europeiska länder höga valuta, här säljas till priser, som i många fall understiga inom landet producerade varors framställningsvärde. Det är påtagligt, att ett dylikt sakernas tillstånd icke kan fortfa ra utan allvarligt men för hela vår jordbruksnäring, tillbakagång i dess produktionskraft och undergrävande av dess utövars ekonomi. Med den grundläggande betydelse jordbruket sedan ålder haft och alltjämt har i vårt lands icke blott närings- utan hela samfundsliv, synes det oss vara en uppgift av den största vikt för vårt folk att skydda lantmannanäringen för den fara, varav den nu hotas.

Vi kunna ej underlåta att i detta sammanhang framhålla den särställning, som jordbruket framför varje annan näring intager och måste intaga i vårt folks liv. Först genom ett livs- och produktionskraftigt jordbruk är det, enligt vår mening, möjligt för Sveriges folk att bestå fritt och självständigt under tider av livsmedelsknapphet, denna må nu bero på minskad produktion eller försvårad samfärdsel. Krigsårens erfarenheter tala här sitt oförtydbara språk.

Det är givet, att jordbrukets nuvarande tryckta läge måste medföra ett allt noggrannare iakttagande av allt, som kan vara ägnat att förbilliga produktionen, en bättre hushållning med avseende på de viktigaste produktionsfaktorerna, i främsta rummet den mänskliga arbetskraften. Ett oavlåtligt beaktande härav och strävan efter reformer i detta hänseende torde

ock för närvarande vara kanske det mest framträdande särdraget inom vårt jordbruk. Men dels kräva sådana reformer inom detta mycket kapital och relativt lång tid, innan deras verkan gör sig gällande, dels torde det nu rådande ekonomiska läget länderna emellan vara så exceptionellt, att dessa reformer, även om de nu vore till fullo genomförda, icke skulle räcka till att giva vårt jordbruk den tryggade ställning, det behöver.

Det är visserligen sannt, att det nuvarande depressionsläget föregåtts av en period av uppsving inom flertalet näringar med höga pris jämväl på jordbruksalster. Landets väl krävde emellertid då restriktioner och begränsningar med avseende på fördelning och pris i synnerhet å jordbrukets produkter, varigenom denna näring i mindre grad än de flesta andra blev i tillfälle att under denna konjunktur stärka sin ekonomiska bärkraft. Lantmännen måste då för landets skull bära dessa band. När nu läget är omkastat, förvänta de att landets övriga medborgare, med minne härav, skola giva deras näring det stöd den ej minst för landets egen skull behöver.

Det är givet att av jordbrukets olika grenar icke alla lika tungt drabbas av den nuvarande depressionen. För att begränsa oss vilja vi här icke ingå på frågan i vad mån landets brödsädesodling är i behov av annat eller mera skydd än glidtullarne giva, utan i stället dröja vid ett par andra grenar inom livsmedelsproduktionen.

Vad vi alltså här vilja framhålla är nödvändigheten av skyndsamma åtgärder från det allmännas sida till stöd för ett par grenar av lantbrukets animala produktion. Vi minnas nogsamnt den roll, som vår ladugårdsskötsel och i synnerhet vår smörproduktion spelade för våra lantmäns ekonomi före kriget, huru den för flertalet av dem, större som mindre, var den gren inom lantbruket, som bar upp det hela. Vår smörproduktion då icke blott fyllde landets behov utan möjliggjorde även en export av omkring 20,000 ton till ett värde av 42 miljoner kronor. Nu förbrukar åter den inhemska konsumtionen ej blott vad landet producerar utan dessutom omkring 8,000 ton till ett värde av omkring 45 miljoner kronor, som under år 1920 importerats och sålts till pris väsentligen understigande det svenska smörets produktionsvärde. Sålunda har det importerade smöret under senare delen av år 1920 sålts till c:a kr. 5,65 och gäller nu kr. 4,50 pr kg., medan produktionskostnaden för svenskt smör för närvarande uppgår till omkring kr. 7,75 pr kg. enligt bilagda kalkyl (Bil. 1). Om ock denna stora pris-skillnad till viss del är beroende på en exceptionell valutaskillnad med avseende på i synnerhet den danska, räcker dock ej dess utjämnande till att borttaga skillnaden mellan försäljnings- och importpris. Det nuvarande danska priset kr. 6,05 understiger alltså, fränsett valutaskillnaden, det svenska med kr. 1,70.

Vår margarinindustri, som före 1914 nått en kraftig utveckling och fyllde en viktig uppgift i vår inhemska hushållning genom att tillhandahålla ett billigare hushållsfett till ersättning för det dyrare smöret och därigenom möjliggjorde en ökad smörexport, för nu en tynande tillvaro i brist på efterfrågan från konsumtionens sida.

Den skedda förändringen i berörda hänseende kan givetvis ej inverka annat än synnerligen ogynnsamt på vår handelsbalans och äro redan av denna grund åtgärder för att åter komma närmare det gamla läget väl påkallade. En förutsättning härför är emellertid, att priset på den inhemska marknaden bringas i överensstämmelse med produktionskostnaderna. Varom icke måste vi vara beredda att alltjämt få bevittna huru landet, även med en så rik foderskörd som det gångna årets, importerar en väsentlig del av sina ladugårdsprodukter, särskilt smör. Den enda utväg, som synes oss stå öppen för att under nuvarande förhållanden erhålla ett tillräckligt snabbverkande och effektivt skydd för den svenska smörproduktionen och därmed även ladugårdsskötseln, är förhöjande av den nuvarande tullsatsen på smör från nuvarande 20 öre till kr. 1,25 pr kg.

Av ej mindre betydelse för lantmannens ekonomi är ernående av ett sådant pris å fläsk på den inhemska marknaden, att denna produktion inom landet kan vidmakthållas och utvecklas. Året före kriget uppgick vår fläskproduktion till omkring 5,300 ton utöver landets behov med ett värde av 5 miljoner kronor. Nu är läget däremot att under år 1920 importerats över 11,000 ton fläsk med ett värde av 30 miljoner kronor. I likhet med vad vi förut anfört med avseende på smöret fylles landets konsumtion av fläsk, utöver vad den inhemska produktionen lämnar, genom import och till pris, som under senare delen av 1920 uppgått till 2,50 à 3 kr. pr kg.

Produktionskostnaden för svenskt fläsk kan däremot för närvarande beräknas uppgå till omkring kr. 2,79 pr kg. enligt bilagda kalkyl (Bil. 2). Försäljningspriset för färskt svenskt fläsk är för närvarande i Stockholm i medeltal 2,80 kr. pr kg. Vid jämförelse mellan dessa siffror är dock att märka att siffran för produktionspriset avser slaktvikten å fläsk hemma hos lantmannen. För jämförelse mellan salupriset i Stockholm och produktionspriset bör alltså till det senare läggas kostnader för frakt och svinn motsvarande 30 à 40 öre pr kg. Även på detta område understiger alltså det nuvarande marknadspriset det inhemska produktionsvärdet. Starka skäl tala sålunda även i detta fall för ett stödjande och skyddande ingripande från statens sida. Genom ett sådant borde åtminstone ekonomisk jämvikt inom denna näringsgren kunna ernås och densamma sålunda allt fortfarande hävda sin viktiga ställning i lantmannens ekonomi. För ernående härav erfordras alltså en förhöjning av tullen på fläsk från nuvarande 18 öre för

rökt och 12 öre för andra slag samt 15 öre för ister till 40 öre för rökt fläsk, 30 öre för fläsk andra slag och 35 öre för ister.

På grund av vad sålunda anförts få vi alltså hemställa, att riksdagen behagade besluta,

att vid införsel till riket av fläsk, ister och smör skall utgå tull:

för fläsk: rökt	1 kg.	40 öre
andra slag	1 „	30 „
för ister	1 „	35 „
för smör naturligt	1 „	1 kr. 25 „

Stockholm den 17 januari 1921.

<i>Sven Jönsson.</i>	<i>Bernhard Nilsson.</i>	<i>K. M. Andersson.</i>
<i>C. J. Jonsson</i> i Mörkhult.	<i>Gust. Andersson.</i>	<i>Nils Svensson</i> i Långelanda.
<i>C. A. Björkman</i> i Långhem.	<i>J. A. Jonsson.</i>	<i>Sv. Bengtsson</i> i Norup.
<i>Sven Persson</i> i Fritorp.	<i>Alfred Pettersson</i> i Wråtsered.	<i>Carl Arv. Andersson</i> i Storegården.
<i>Oskar Jonson</i> i Remröd.	<i>Karl Magnusson</i> i Sköfde.	<i>K. Bergström</i> i Högsön.
<i>S. A. Larsson</i> i Kroken.	<i>John Erlansson.</i>	<i>Sven Olsson</i> i Labbemåla.
<i>Axel Pehrsson.</i>	<i>Ludwig Brännström.</i>	<i>Ewald Lindmark.</i>
	<i>Richard Hermelin.</i>	

Bilaga 1.

De antagliga produktionskostnaderna å mjölk och smör produktionsåret
1920—1921.

A. *Mjölkkornas produktionskostnader.*

	Produktionskostnad per ko		Produktionskostnad per ko	
	Enligt 33 bokslut 1919—1920.		Beräknad produktions- kostnad 1920—1921.	
	Kr.		Kr.	
Rekryteringskostnad	62: —		62: —	
Skötsel och mjölkning.....	156: —	+ 20 %	187: —	
Driftsledning	25: —		25: —	
Dragarearbete	25: —		25: —	
Kraftfoder: 438 fe å 41,8	183: —	350 å 83: --	115: —	
Grovfoder: 1,908 » » 24,6	469: —	2,000 å 24: 6	492: —	
Övriga kostnader:				
Tjurkostnad	Kr. 40: —	— — —	Kr. 40: —	
Hälsovård, kontroll, belysning m. m.	» 18: —	— — —	» 18: —	
Byggnader	» 48: —	— — —	» 48: —	
Döda inventarier.....	» 13: —	— — —	» 13: —	
Allm. omkostnader.....	» 20: —	— — —	» 20: —	
Räntanspråk.....	» 66: —	205: —	» 60: —	199: —
Summa produktionskostnad	1,125: —		1,105: —	
Avgår: produc. djurvärde	Kr. 30: —	— — —	Kr. 30: —	
» gödselvärde	» 107: —	137: —	» 107: —	137: —
Nettoproduktionskostnad	988: —		968: —	
Mjölkvastning per ko: kg.	2,547: —		2,820: —	
» 100 fe	109: —		120: —	
Nettoproduktionskostnad per 100 kg. mjölk ...	38: 80		34: 30	

B. *Smörets produktionskostnader.*

100 kg. mjölk	38: 80		34: 30
Mejeriets driftskostnader per 100 kg. mjölk ...	2: 20		2: 20
	Summa Kr.	41: —	36: 50
Avgår mejeriavfallets värde:			
92 kg. skum- och kärnmjölk å 7,0	6: 44	å 6,0	5: 52
Nettoproduktionskostn. per 4 kg. smör	34: 56		30: 98
» 1 » »	8: 64		7: 75

Såsom underlag för ovanstående beräkningar av produktionskostnaderna å mjölk och smör under innevarande produktionsår ha använts de faktiska produktionskost
Bihang till riksdagens protokoll 1921. 4 saml. 69 häft. (Nr 189—191.) 2

naderna under bokföringsåret 1919—1920 vid 33 större och mindre egendomar, vilkas räkenskaper förts vid lantbrukssällskapets driftsbyrå. Koantalet vid dessa 33 egendomar utgjorde sammanlagt 1,185 st. Med stöd av medeltalen för dessa egendomar, vilka medeltal anförts i tablåns första kolumn, ha sedan produktionskostnaderna för produktionsåret 1920—1921 beräknats, varvid förutnämnda siffror underkastats de justeringar, som genom förändringar i prisläget och andra driftsförhållanden påfordrats. Sälunda har hänsyn tagits till arbetslönernas stegring genom de förra hösten avslutade tjänsteavtalen samt till nedgången i kraftfoderpriser och det genom 1920 års rikliga höskörd minskade behovet av kraftfoder. Nedgången i kreaturspriserna har även trots högre räntefot medfört lägre ränteanspråk på kreaturs- och rörelsekapitalet vid mjölkproduktionen. Utbytet per 100 fe beräknas 10 proc. högre under 1920—1921 än föregående år, då det tekniska utbytet på grund av sviter från kristidens svältutfodring blev synnerligen lågt.

Vid beräkningen av smörutbytet har mjölkens medelfetthalt antagits vara 3,5 proc. Skummjölken antages kunna delvis användas direkt som konsumtionsmjölk, varför realisationsvärdet beräknats något högre, än om den skulle uteslutande förbrukats till kreatursfoder. I sistnämnda fall kan avfallsmjölkens värde under produktionsåret 1920—1921 icke uppskattas högre än 5 öre per kg.

Bilaga 2.

Produktionskostnader per kg. fläsk vid början av 1921.

Produktionskostnaderna per 100 kg. gödsvin kunna vid nuvarande prisläge beräknas uppgå till:	
Smågriskostnad, $120 \times 0,29$	34: 80 kr.
Foderkostnad, 484 foderenheter à 0,29	140: 36 »
Övriga kostnader:	
Skötsel, stallrum m. m.	20: 40 »
	Summa 195: 56 kr.

En produktionskostnad per 100 kg. levande vikt gödsvin av kr. 195: 56 motsvarar vid ett slaktutbyte av 70 proc. en produktionskostnad per kg. fläsk av $195: 56 : 70 = 2: 79$ kr.

Vid ovanstående beräkning har på grundval av föreliggande räkenskapsresultat produktionskostnaden per smågris om 12 kg. levande vikt upptagits till 120 gånger priset per foderenhet fodersäd. Foderförbrukningen vid produktion av gödsvin har beräknats till 5,5 foderenheter per kg. viktökning, alltså för ökning av vikten från 12 kg. till 100 kg.: $88 \times 5,5 = 484$ foderenheter.

Priset per foderenhet av fodersäd utgör för tillfället 27—28 öre, vartill kommer gröpningskostnad, varför medelpriset per foderenhet, för vilket pris fodersädspriset är avgörande, upptagits till 29 öre.